

Protokół

125. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 12 kwietnia 2023 roku w formie wideokonferencji obsługiwanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji: T. Brzezińska-Wójcik, A. Czerny, S. Gil, S. Kaciszczenko, J. Kacprzak, D. Kalisiewicz, A. Markowski, J. Ostrowski, J. Pietruszka, A. Pisowicz, A. Reszke, T. Wites, B. Zagórski, M. Zych.

Obrady prowadził Maciej Zych, przewodniczący Komisji.

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 124. posiedzenia Komisji z dnia 1 marca 2023 r.
3. Kwestia nazw Kaliningrad i obwód kaliningradzki.
4. Pozostałe sprawy bieżące.
5. Nazwy do wyjaśnienia/uzupełnienia.
6. Wykaz polskich nazw budowli – omówienie wykazu nazw z obszaru Białorusi.
7. Wolne wnioski.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji na 125. posiedzeniu. Przywitał także obecną na posiedzeniu p. Alicję Kulkę – p.o. Głównego Geodety Kraju i Prezes Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ad 2. Protokół 124. posiedzenia przyjęto jednogłośnie (14 głosów za).

Ad 3. Kontynuowano omawianie propozycji zmiany nazwy *Kaliningrad* na *Królewiec* oraz *obwód kaliningradzki* na *obwód królewiecki*. Merytorycznie kwestia tej zmiany była omówiona na poprzednim posiedzeniu Komisji, przyjęta została także opinia o zasadności takiej zmiany. Przed podjęciem ostatecznej decyzji Komisja wystąpiła do MSZ o opinię – w przekazanym w odpowiedzi stanowisku ministerstwo poinformowało, że nie zgłasza zastrzeżeń do proponowanej zmiany zalecanych do stosowania w języku polskim nazw na *Królewiec* i obwód *królewiecki*.

Przed ostatecznym głosowaniem proponowanych zmian ustalono, że uchwała nie będzie zawierać późniejszej daty jej wejścia w życie, postanowiono także, że do uchwały nie będzie dodana preambuła.

Następnie Komisja głosowała uchwałę o następującej treści:

„Uchwała KSNG nr 3/2023 z dn. 12 kwietnia 2023 r. dotycząca zmiany polskich nazw dla jednostki administracyjnej Rosji graniczącej z Polską i dla stolicy tej jednostki

§ 1. Zmienione zostają następujące polskie nazwy geograficzne świata:

• **Królewiec** zamiast *Kaliningrad*; *Królewiec* – 54°42'00"N, 20°30'30"E (dla miejscowości, Rosja)

• **obwód królewiecki** zamiast *obwód kaliningradzki* – 54°45'N, 21°30'E (dla jednostki administracyjnej, Rosja).”

Za przyjęciem tej uchwały opowiedziało się 13 osób, nie było głosów przeciw, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

Ad 4. Członkowie Komisji zostali poinformowani o 22. posiedzeniu Sekcji Bałtyckiej UNGEGN, które odbyło się w Warszawie w dniach 15–17 marca. Posiedzenie zostało zorganizowane przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii. Uczestniczyły w nim 24 osoby, które reprezentowały 4 państwa członkowskie Sekcji – Estonię (4 osoby), Litwę (5 osób), Łotwę (4 osoby) i Polskę (8 osób) – oraz 2 państwa-obszerników – Czechy (1 osoba) i Sło-

wację (2 osoby). Na spotkanie nie zostali zaproszeni przedstawiciele Rosji (piąte państwo członkowskie Sekcji) i Białorusi (obserwator w Sekcji), zaś przedstawiciele Ukrainy (obserwator w Sekcji) nie mogli uczestniczyć w spotkaniu.

Na posiedzeniu wygłoszono 17 referatów podzielonych na 6 sesji. Dodatkowo w trakcie posiedzenia odbyły się 3 sesje poświęcone sprawom organizacyjnym oraz sprawom Sekcji. Przedstawiciele Estonii zaprezentowali 3 referaty (tworzenie estońskich nazw farm, zapis nazw ukraińskich w tekstach estońskich, estoński rejestr nazw), Litwy – 4 referaty (raport z działalności nazewniczej, standaryzacja nazw geograficznych, znaczenie nazw ulic, wykorzystywanie usług API do wyszukiwania nazw geograficznych w urzędowej bazie danych Litwy), Łotwy – 2 referaty (raport z działalności nazewniczej, baza nazw Łotwy), Słowacji – 1 referat (kompleksowa weryfikacja i aktualizacja nazw geograficznych z obszaru Tatr), Polski – 7 referatów (raport z działalności nazewniczej, prace Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych, wykaz angielskich nazw dla obiektów z obszaru Polski, toponimy z obszaru państw bałtyckich w atlasach arabskich, nazwy ulic Warszawy pochodzące od obiektów geograficznych, państwowy rejestr nazw geograficznych, zachowywanie nazw, które urzędowo zostały zniesione).

Prezentacje przedstawione w trakcie posiedzenia mają być dostępne na internetowej stronie Sekcji Bałtyckiej: <http://www.eki.ee/knn/ungegn/>.

30 marca odbyło się 3. posiedzenie (on-line) prezydium UNGEGN i przewodniczących sekcji regionalnych UNGEGN. Wzięli w nim udział wszyscy członkowie prezydium (przewodniczący, dwóch wiceprzewodniczących i dwóch sekretarzy), przedstawiciele 14 sekcji regionalnych oraz przedstawiciele sekretariatu UNGEGN. Spotkanie było poświęcone przede wszystkim kwestiom organizacyjnym 3. sesji UNGEGN, która odbędzie się w Nowym Jorku w dniach 1–5 maja. Dyskutowano także propozycję projektu dotyczącego przygotowania kompendium dobrych praktyk współpracy między krajowymi agencjami kartograficznymi a krajowymi organami ds. standaryzacji nazw.

Ad 5. Omówiono inne nazwy do uzupełnienia lub wyjaśnienia z zasadniczego wykazu egzonimów.

16 listopada 2022 roku zmieniono nazwę ukraińskiego miasta *Новоград-Волинський* (*Nowohrad-Wołyński*) na *Звягель* (*Zwiahel*) oraz jednostki administracyjnej *Новоград-Волинський район* (*Nowohrad-Wołyński rajon*) na *Звягельський район* (*Zwiahelski rajon*). W ten sposób przywrócono historyczną nazwę miasta obowiązującą w Rzeczypospolitej Obojga Narodów do czasu rozbiorów (nazwa zmieniona na *Nowogród Wołyński* w 1795 r. dekretem Katarzyny II). Władze miasta w czerwcu 2022 r. wystąpiły o przywrócenie nazwy historycznej, uzasadniając to dążeniem do odchodzenia od nazw narzuconych przez Rosję. Rada Najwyższa Ukrainy poparła ten wniosek, jednocześnie zmieniając nazwę rejonu.

W związku z tymi zmianami, Komisja postanowiła zmienić nazwę *Nowogród Wołyński* na ***Zwiahel*** oraz nazwę *rejon nowogrodzki* na ***rejon zwiahelski*** – 14 głosów za zmianą, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się.

W lipcu 2022 roku zmieniono nazwę ukraińskiej jednostki administracyjnej *Володимир-Волинський район* (*Wołodumyr-Wołyński rajon*) na *Володимирський район* (*Wołodumyrski rajon*). Zmiana nazwy rejonu jest konsekwencją przyjętej w grudniu 2021 r. zmiany nazwy miasta *Володимир-Волинський* (*Wołodumyr-Wołyński*) na *Володимир* (*Wołodumyr*) – Komisja w konsekwencji na 118. posiedzeniu (16 marca 2022 r.) skasowała egzonim *Włodzimierz Wołyński* zachowując wyłącznie nazwę *Włodzimierz*. Zmiana ukraińskiej nazwy rejonu nie wpływa na polski egzonim, gdyż Komisja już pierwotnie (69. posiedzenie z 21 marca 2012 r.) ustaliła go w formie *rejon włodzimierski*, nie uwzględniając członu „wołyński”.

W listopadzie 2020 roku w ukraińskich Bieszczadach utworzono nowy park narodowy: *Національний природний парк «Королівські Бескиди»* (*Nacionalnyj pryrodnyj park „Koroliwski Beskydy”*). Nazwa parku w tłumaczeniu to *Beski dy Królewskie*. Komisja postanowiła dla tego parku przyjąć egzonim ***Park Narodowy „Beski dy Królewskie”*** – 14 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się.

Na przełomie 2020 i 2021 roku utworzono w Pakistanie *Himalaya National Park* liczący 2263 km². Komisja postanowiła przyjąć dla niego egzonim ***Park Narodowy Himalajów*** – 14 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się.

Komisja otrzymała pismo w sprawie ustalenia polskiej nazwy dla miejscowości *Дубрівка* (*Dubriwka*; do 1989 roku jako *Дібрівка*) położonej koło Samboru w Ukrainie. Miejscowość ta znajduje się na obszarze międzywojennej Polski, a jej polską nazwą wówczas stosowaną była *Dąbrówka*. Komisja postanowiła przyjąć dla tej miejscowości egzonim ***Dąbrówka*** – 8 głosów za dodaniem nazwy, 2 głosy przeciw, 4 wstrzymujące się.

Ze względu na zmianę egzonimu rosyjskiego miasta i jednostki administracyjnej na *Królewiec* i *obwód królewiecki*, przewodniczący zaproponował, aby zmienić też jeszcze jeden egzonim, którego nazwa pochodzi od nazwy tego miasta – *Kanał Kaliningradzki* dla toru wodnego na ***Kanał Królewiecki*** (polska nazwa w tej formie stosowana była już przed wojną) – za zmianą egzonimu opowiedziało się 14 członków Komisji, nikt nie był przeciw i nikt nie wstrzymał się od głosu.

Ad 6. Omówiono wykaz nazw budowli z obszaru Białorusi postanawiając:

- dodać egzonim ***aleja Niepodległości*** (Mińsk) – aklamacja,
- dodać egzonim ***plac Październikowy*** (Mińsk) – aklamacja,
- nie wprowadzać egzonimu *plac Radziecki* lub *plac Sowiecki* (Grodno) – w pierwszym głosowaniu zdecydowano, czy w ogóle wprowadzać egzonim, w ewentualnym drugim miano zadecydować, w jakiej formie przyjąć ten egzonim: za wprowadzeniem egzonimu było 5 głosów, przeciw 6 głosów, 3 głosy były wstrzymujące się,
- dodać egzonim ***Biała Fara*** wraz z formą oficjalną ***kościół Przemienienia Pańskiego*** (Nowogródek) – aklamacja,
- dodać egzonim ***cerkiew Narodzenia Matki Bożej*** (Murowanka) – aklamacja,
- dodać egzonim ***cerkiew Świętego Michała Archanioła*** (Synkowicze) – aklamacja,
- zmienić egzonim *cerkiew Świętego Borysa i Gleba* na ***cerkiew Świętych Borysa i Gleba*** (Grodno) – aklamacja,
- dodać egzonim ***cerkiew Zwiastowania*** (Witebsk) – aklamacja,
- dodać egzonim ***katedra Imienia Najświętszej Marii Panny*** (Mińsk), jednocześnie odrzucając pierwszą propozycję nazwy w formie *katedra Najświętszej Marii Panny* – 12 głosów za dodaniem nazwy, 1 przeciw, 1 wstrzymujący się,
- dodać egzonim ***katedra Świętego Franciszka Ksawerego*** (Grodno) – aklamacja,
- dodać egzonim ***katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny*** (Pińsk) – aklamacja,
- dodać egzonim ***katedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i Świętego Stanisława*** (Mohylew) – aklamacja,
- dodać egzonim ***kościół Bożego Ciała*** (Nieśwież) – aklamacja,
- dodać egzonim ***kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny*** (Brasław) – 9 głosów za dodaniem nazwy, 1 przeciw, 4 wstrzymujące się,
- dodać egzonim ***kościół Podwyższenia Krzyża Świętego*** (Brześć) – aklamacja,

- dodać egzonim *kościół Podwyższenia Krzyża Świętego* (Lida) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Andrzeja Apostoła* (Słonim) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Chrzciciela* (Bieniakonie) – 9 głosów za dodaniem nazwy, 1 przeciw, 4 wstrzymujące się,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Chrzciciela* (Holszany) – 8 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 6 wstrzymujących się,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Chrzciciela* (Komaje) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Jana Chrzciciela* (Wołpa) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Michała Archaniola* (Iwieniec) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Michała Archaniola* (Michaliszki) – 8 głosów za dodaniem nazwy, 1 przeciw, 5 wstrzymujących się,
- dodać egzonim *kościół Świętego Michała Archaniola* (Nowogródek) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętego Szymona i Świętej Heleny* wraz z formą wariantową *Czerwony Kościół* (Mińsk) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła* (Stare Wasiliszki) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Trójcy Świętej* (Wołczyn) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Mścisław) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny* (Budslaw) – akłamacja,
- dodać egzonim *kościół Znalezienia Krzyża Świętego* (Grodno) – akłamacja,
- dodać egzonim *monastyr Spaso-Eufrozyński* (Połock), jednocześnie odrzucając pierwszą propozycję nazwy w formie *monastyr Świętej Eufrozyny* – 11 głosów za dodaniem nazwy, 0 przeciw, 3 wstrzymujące się,
- dodać egzonim *monastyr Świętego Mikołaja* (Mohylew) – akłamacja,
- dodać egzonim *monastyr Zaśnięcia Matki Bożej* (Żyrowicze) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Narodzenia Bogurodzicy* (Głębokie) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Opieki Matki Bożej* (Baranowicze) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Świętego Ducha* (Mińsk) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Świętego Szymona Słupnika* (Brześć) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Świętych Piotra i Pawła* (Homel) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Zaśnięcia Matki Bożej* (Witebsk) – akłamacja,
- dodać egzonim *sobór Zmartwychwstania Pańskiego* (Borysów) – akłamacja,
- dodać egzonim *Wielka Synagoga Chóralna* (Grodno) – akłamacja,
- dodać egzonim *cmentarz Kalwaryjski* (Mińsk) – akłamacja,
- dodać egzonim *baszta Kamieniecka* (Kamieniec) – akłamacja,
- skasować nazwę *Mir* dla zespołu zamkowo-parkowego (Mir) – akłamacja; po polsku nazwa *Mir* odnoszona jest do miejscowości, a nie do zamku, który nie ma swojej nazwy i stosowana jest dla niego deskrypcja „zamek w Mirze”,
- skasować nazwę *Nieśwież* dla zespołu pałacowo-parkowego (Nieśwież) – akłamacja; po polsku nazwa *Nieśwież* odnoszona jest do miejscowości, a nie do pałacu/zamku, który nie ma swojej nazwy i stosowana jest dla niego deskrypcja „pałac w Nieświeżu” lub „zamek w Nieświeżu”,
- dodać egzonim *brama Słucka* (Nieśwież) – 7 głosów za dodaniem nazwy, 3 przeciw, 4 wstrzymujące się,
- dodać egzonim *dwór Wańkowiczów* (Mińsk) – 10 głosów za dodaniem nazwy, 2 przeciw, 2 wstrzymujące się,

- ustalić, że nazwa *Nowy Zamek* (Grodno) odnosi się do obiektu z kategorii „Inne zabytki” a nie z kategorii „Forty, twierdze, zamki” – akلامacja; pomimo nazwy nie jest to zamek, tylko pałac,
- dodać egzonim *pałac Butrymowiczów* (Pińsk) – akلامacja,
- dodać egzonim *pałac Ogińskich* (Zalesie) – akلامacja,
- dodać pseudoegzonim *pałac Pustłowskich* (Kosów) – akلامacja,
- dodać egzonim *Stanisławówka* dla pałacu (Grodno) – akلامacja,
- dodać pseudoegzonim *Chatyń* dla miejsca pamięci (koło Łohojska) – akلامacja,
- nie dodawać nazwy *dom Elizy Orzeszkowej* (Grodno) – akلامacja,
- dodać egzonim *kopiec Chwały* (koło Mińska) – akلامacja,
- dodać egzonim *kopiec Mickiewicza* (Nowogródek) – akلامacja,
- dodać pseudoegzonim *Kuropaty* dla uroczyska-miejsca pamięci (Mińsk) – akلامacja.

Ad 7. M. Zych poinformował, że wykaz nazw budowli z obszaru Białorusi był ostatnim z wykazów budowli, które Komisja miała do omówienia i ustalenia polskiego nazewnictwa. Wykazy omawiane przez Komisję są uzupełniane o odmianę, współrzędne geograficzne obiektów, weryfikowane są endonimy i dodawane endonimy w zapisie oryginalnym (dla nazw zapisywanych niełacińskimi systemami pisma). Obecnie do opracowania pozostała odmiana polskich nazw budowli z obszaru Ukrainy i Białorusi, weryfikacja endonimów dla obiektów z obszaru Białorusi oraz dodanie/weryfikacja współrzędnych geograficznych dla obiektów z obszaru Białorusi. Zakończenie wszystkich tych prac planowane jest w bieżącym roku.

Po zakończeniu wszystkich prac, wykaz będzie opublikowany (prawdopodobnie w 2024 roku) – nazwy budowli zostaną dodane do bazy państwowego rejestru nazw geograficznych, ustalone będzie też, czy wykaz będzie także wydany w postaci publikacji elektronicznej (PDF) lub drukowanej.

J. Kacprzak poinformowała, że zmieniła się siedziba Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, a zatem i adres Komisji – aktualny adres to ul. Żurawia 6/12. Zmianie nie uległy numery telefonów i adres poczty internetowej.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Maciej Zych